

- гражданской религии США / В.Легайда // ЖМП. – 1997. – № 11.
13. Ломака І. Специфіка і тенденції модернізації них процесів у релігійній сфері // Держава і право. – К., 2006. – Вип. 33.
14. Лукман Т. Інтерв'ю с профессором / Т.Лукман // Журнал социологии и социальной антропологии. – № 4.
15. Панков А.А. Проблема воспроизводства религиозного знания в посттоталитарном обществе / А.А.Панов // Социология исследования. – 1995. – № 11..
16. Парсонс Т. О социальных системах / Т.Парсонс. – М.: Академический проект, 2005. – 832 с
17. Синелина Ю.Ю. О критериях определения религиозности населения / Ю.Ю.Синелина // Социологические исследования. – 2001. – № 7.
18. Синелина Ю.Ю. Религия в современном мире [Электронный ресурс] / Ю.Ю.Синелина. – Режим доступа: //expert/2013/01/religia – v – sovremennom – mire
19. Філіпович Л. Нетрадиційна релігійність: Проблема вибору/Л. Філіпович // Сучасна релігійність: Зміст, стан, тенденції: зб. м-лів. Всеукр. наук. конф., березень 2007. – Луцьк: [б.в.], 2007.
20. Єленський В. Релігійна свобода: українська реальність та світовий досвід / В.Єленський // Релігійна свобода і права людини: правничі аспекти: У 2 т. – т. 2 – Львів: Свічаго, 2000 .
21. Bella R.N. Habits of the Heart. Individualism and commitment in American Live / Bella R.N. Madsen R., Sullivan W. M., Svindern Ann, Tipton Steven M. – Berhelly, 1985.
22. Berger P. The Sacred Canopy. Element of Sociological Theory of Religion / Berger P. – N. Y., 1967 – p. 285.
23. Berger P.L. Secularization and the problem of Plausibility / Berger P.L. // Sociological Perspective. – L., 1971.
24. Luckmann T. Invisible Religion / Luckmann T. – N.Y., 1976.

References

1. Amerikanskaya sotsiologicheskaya misl / Pod. red. V.I.Dobrenkova. – M.: Izd-vo MGU, 1994 – 560 s.
2. Bell D. Gryaduschee postindustrialnoe obschestvo, opyt sotsialnogo prognozirovaniya. / D.Bell. – M.: “Academia”, 1999 – 783 s.
3. Bell D. Ot svyashchennogo k svetskomy / D.Bell // Eticheskaya mysl. – M.: Progress, 1990 .
4. Berher P. Relihiya, shcho vidrodylyasya i svtova polityka / P.Berher. – Vashynhton, 1999.
5. Bibihin V. Novyyi renessans / V.Bibihin. – M: Nauka, 1998. – 496 s.
6. Hrusheva T. Transformatsiya suspil'no-politychnykh pohlyadiv ukraiyins'kykh protestantiv u KhKh stolitti / T. Hrusheva //Naukovi pratsi istorychnoho fakul'tetu Zaporiz'skoho derzhavnoho universytetu. – Zaporizhzhya: Prosvita, 2003. – Vyp. KhVI.
7. Hrusheva T. Reaktsiya ukraiyins'kykh pizn'oprotestant-s'kykh tserkov na modernizatsiyi ni protsesy ta suspil'ni transformatsiyi KhKh st.. / T. Hrusheva// Istoriya relihiy v Ukrayini. Naukovyy shchorichnyk. – L'viv, 2009. – Kn. 1.
8. Ionin L. G. Sotsiologiya kulturyi / L.G.Ionin. – M.: Logos, 1996. – 200 s.
9. Kovalchuk S.N. Protestantskiy modernizm v SSHA / S.N.Kovalchuk. – M.: Nauka, 1991. – 134 s.
10. Kravchenko S. A. Nelineynaya sotsiokulturnaya dinamika: jgraizatsionnyiy pohod / S.A.Kravchenko. – M.: MGIMO-Universitet, 2006 .
11. Kyung G. Nachalo vseh veschey: Estestvoznaniye i religiya / G.Kyung. – M.: BBI, 2007. – 250 s.
12. Legayda V. Sovremennaya religioznost: fenomen grazhdanskoy religii SSHA / V.Legayda // ZhMP. – 1997. – № 11. i
14. Lukman T. Intervyu s professorom / T.Lukman // Zhurnal sotsiologii i sotsialnoy antropologii. – № 4. i
15. Pankov A.A. Problema vosproizvodstva religioznogo znaniya v posttotalitarnom obschestve / A.A.Panov // Sotsiologiya issledovaniya. – 1995. – № 11.
16. Parsons T. O sotsialnykh sistemah / T.Parsons. – M.: Akademicheskii projekt, 2005. – 832 s
17. Sinelina Yu.Yu. O kriteriyah opredeleniya religioznosti naseleniya / Yu.Yu.Sinelina // Sotsiologicheskie issledovaniya. – 2001. – № 7.
18. Sinelina Yu.Yu. Religiya v sovremennom mire [Elektronnyy resurs] / Yu.Yu.Sinelina. – Rezhim dostupu: //expert/2013/01/religia – v – sovremennom – mire
19. Filipovych L. Netradytsiyna relihioznist': Problema vyboru/L. Filipovych // Suchasna relihioznist': Zmist, stan, tendentsiyi: zb. m-лів.

Vseukr. nauk. konf., berezen' 2007. – Luts'k: [b.v.], 2007.

20. Yelens'kyy V. Relihiyna svoboda: ukraiyins'ka real'nist' ta svitovyy dosvid / V.Yelens'kyy // Relihiyna svoboda i prava lyudyny: pravnychy aspekty: U 2 t. – t. 2 – L'viv: Svichaho, 2000.

21. Bella R.N. Habits of the Heart. Individualism and commitment in American Live / Bella R.N. Madsen R., Sullivan W. M., Svindern Ann, Tipton Steven M. – Berhelly, 1985. 22. Berger P. The Sacred Canopy. Element of Sociological Theory of Religion / Berger P. – N. Y., 1967 – p. 285.

23. Berger P.L. Secularization and the problem of Plausibility / Berger P.L. // Sociological Perspective. – L., 1971.

24. Luckmann T. Invisible Religion / Luckmann T. – N.Y., 1976

Chaplinsky V. G., master of religious Studies, National University “Ostrog Academy” (Ukraine, Ostrog), vlad.chaplin@mail.ru

Basic tendencies of reformation of baptism churches on Ukraine

In modern Ukraine in the process of industrialization, urbanization of society took place, which led to the emergence of new social groups and changes in the socialization of the individual. In the context of globalization, privatization and subjectivization took the religious situation. Baptist church becomes a full member of the public discourse. The purpose of work – to explore new forms of worldly influence on Ukrainian Baptist Church. Show the influence of the situation in the Church of the processes occurring in the socio-economic sphere, as well as the impact of international factors.

The study describes the socio-cultural changes taking place in the modern world and their impact on the Baptist movement in the Ukraine. As a consequence of these processes vary tradition, lifestyles and forms of organization in the service of Baptist churches.

Keywords: tradition, globalization, secularization, identity, modernization, transformation, social concept.

Чаплинський В. Г., магістр релігієзнавства, Національний університет “Острозька академія” (Україна, Острог), vlad.chaplin@mail.ru

Основные тенденции реформирования баптистских церквей на Украине

В современной Украине в процессе индустриализации общества произошла урбанизация населения, что привело к возникновению новых социальных групп и изменения социализации индивида. В условиях глобализации, произошла приватизация и субъективизация религиозной ситуации. Баптистская церковь становится полноправным участником общественного дискурса. Целью работы – изучить новые формы мирского влияния на украинскую баптистскую церковь. Показать влияние на ситуацию в церкви процессов происходящих в социально-экономической сфере, а также воздействие факторов международного характера. В исследовании описаны социокультурные изменения, происходящие в современном мире и их влияние на баптистский движение в Украине. Вследствие этих процессов изменяются традиции, жизненные стили и формы организации в служении баптистских церквей.

Ключевые слова: традиции, глобализация, секуляризация, идентичность, модернизация, трансформация, социальная концепция.

* * *

УДК 351.862.4

Отрешко В.
кандидат педагогічних наук, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ МОВНИХ ПРІОРИТЕТІВ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Розглядається питання інформаційної безпеки в контексті вироблення пріоритетів державної мовної політики України.

Ключові слова: інформаційна безпека, мова, мовна політика, державотворення.

Забезпечення інформаційного захисту країни – важлива функція держави, реалізація якої безпосередньо пов'язана з вирішенням мовних проблем. Через те що головним засобом передачі інформації є мова, питання про інформаційну безпеку варто розглядати також з позиції іншомовного впливу, та навіть іншомовної диверсії. Для інформаційної безпеки України сьогодні важливо досягти належного стану

мовної захищеності. Це можна зробити насамперед шляхом прийняття необхідних законів щодо функціонування державної мови та мов національних меншин. Однак дискусії, які розгорілися в суспільстві у зв'язку з прийняттям Закону України "Про засади державної мовної політики" свідчать про значну політизацію мовного питання в Україні. І хоча творці мовного законопроекту запевняли суспільство, що він жодним чином не зашкодить розвитку української мови, а лише сприятиме використанню регіональних мов, досі лунають закиди щодо його невідповідності європейським стандартам захисту державної мови та мов національних меншин.

Аналіз наукових досліджень і публікацій відомих вчених таких як Г. Сашук [1], О. Морозов [3], В. Ліпкан, Ю. Максименко, В. Желіховський [4], О. Тетерич [6], Н. Костриця [11] та інших свідчить, що мову від інформаційних загроз або негативних впливів необхідно захищати як і інший об'єкт інформаційного впливу. Цільовий вплив на мовну політику держави в явній чи неявній формі є одним з джерел загроз національним інтересам. Тому актуальність дослідження проблем забезпечення на законодавчому рівні мовних пріоритетів українського державотворення як складової інформаційної безпеки не викликає сумнівів.

Метою статті є формування засад належного стану мовної захищеності як протидії іншомовному впливу в контексті інформаційної безпеки держави.

Важливою рисою світового суспільного прогресу є розвиток інформаційних технологій і впровадження їх практично в усі сфери діяльності, що істотно змінює структуру суспільства. Реалізація національних інтересів щодо забезпечення інформаційної безпеки – один з найважливіших напрямів діяльності держави. Існує цілий комплекс інформаційних загроз, серед яких: відсутність чіткої ідентифікації України у глобальному інформаційному просторі та її стратегії захисту державної мови як одного із пріоритетів державотворення. Особливістю цього є те, що мова є головним засобом передачі інформації є мова, а тому і стан її захищеності повинен відноситися до питання інформаційної безпеки держави [1].

О. Данільян, О. Дзьобань і М. Панов визначають інформаційну безпеку як безпеку об'єкта від інформаційних загроз або негативних впливів. Це стосується й мовної політики оскільки вона може становити собою ефективний і цивілізований шлях колонізації однієї країни іншою через вплив засобів масової інформації на свідомість людини та суспільства, недостатню кваліфікованість та активність українських інформаційних служб тощо [2, с. 112].

Інформаційна безпека досягається передусім реалізацією єдиної державної політики у конкретній галузі, яка будується на принципах:

- законності;
- дотримання балансу життєво важливих інтересів держави, суспільства та особистості;
- взаємної відповідальності держави, суспільства та особистості за стан безпеки;
- інтеграції з міжнародними системами забезпечення інформаційної безпеки [1].

Специфіка забезпечення інформаційної безпеки знайшла відображення в законах України "Про основи

національної безпеки України", "Про концепцію національної програми інформатизації", "Про національну програму інформатизації", а також у Стратегії національної безпеки України. У Законі "Про основи національної безпеки України" вперше дано офіційну оцінку значущості й системної сутності інформаційної безпеки як невід'ємної складової національної безпеки України. Пункт 2.8. Стратегії національної безпеки України присвячено стану інформаційної безпеки в нашій державі. У ньому констатується, зокрема, що: посилюється негативний зовнішній вплив на інформаційний простір України, що загрожує розмиванням суспільних цінностей і національної ідентичності; недостатніми залишаються обсяги вироблення конкурентоспроможного національного інформаційного продукту [3, с. 23].

Отже, інформаційна безпека України – один із видів національної безпеки, важлива функція держави. Інформаційна безпека означає:

- законодавче формування державної інформаційної у тому числі й мовної політики;
- створення відповідно до законів України можливостей досягнення інформаційної достатності для ухвалення рішень з тих чи інших питань органами державної влади, громадянами та об'єднаннями громадян, іншими суб'єктами права в Україні;
- захист національних інформаційних ресурсів України з урахуванням досягнень науки та техніки й особливостей духовно-культурного життя народу України;
- створення і впровадження безпечних інформаційних технологій;
- захист права власності держави на стратегічні об'єкти інформаційної інфраструктури України;
- охорону інформації, що є об'єктом права власності або об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження державою;
- створення загальної системи охорони інформації;
- захист національного інформаційного простору України від іншомовного впливу, іншомовної диверсії через розповсюдження спотвореної або забороненої для поширення законодавством України інформаційної продукції;
- встановлення законодавством режиму доступу іноземних держав або їх представників до національних інформаційних ресурсів на основі договорів з іноземними державами;
- законодавче визначення порядку поширення інформаційної продукції зарубіжного виробництва на території України [4, с. 28].

Цільовий вплив на інформаційні ресурси держави в явній чи неявній формі є одним із джерел загроз національним інтересам. Особливістю реалій України є несформованість і недостатня визначеність системи цінностей та інтересів суспільства, наявність низки протиріч між інтересами різних соціальних спільнот і професійних груп, що спричинює політичну та соціальну нестабільність. Внаслідок несформованості консенсусу в суспільстві щодо національних цілей, інтересів і цінностей, не забезпечується належна конструктивність у забезпеченні національної й інформаційної безпеки країни як стану захищеності

життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від зовнішніх і внутрішніх загроз [1].

Очевидно, що інформаційна безпека є складним, системним, багаторівневим явищем, на стан і перспективи розвитку якого мають безпосередній вплив зовнішні і внутрішні чинники, найважливішими з яких є:

- політична обстановка у світі;
- наявність потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз;
- стан і рівень інформаційно–комунікаційного розвитку країни;
- внутрішньополітична обстановка в державі [3, с. 23].

Цілком очевидно, що задля забезпечення національної безпеки будь–якої країни необхідно узгодити (інакше – дотримати баланс) життєво важливі інтереси держави, суспільства й особистості. Якщо надійному захистові підлягають конституційні основи держави, економіка, оборонна сфера, територіальна цілісність, порядок управління, гілки влади тощо, то і гуманітарні цінності повинні бути не декларацією, а невід’ємною частиною правового статусу кожного українця [1].

Конкретні форми впливу інформаційного середовища на духовну сферу суспільства реалізуються як інформаційний вплив на соціальні суб’єкти різних рівнів спільності, системно–структурної та функціональної організації, змінюючи індивідуальну, групову та суспільну психологію, (термінологічно в загальному вигляді позначаються як інформаційний (або інформаційно–психологічний) вплив). Суть цього поняття відображає процес зміни психічних станів і характеристик людей під впливом інформаційно–комунікативних процесів як динамічного компонента інформаційного середовища. У цьому випадку акцентується значення інформації як засобу впливу на психіку людини.

Важливим для інформаційної безпеки держави є досягнення стану її захищеності, тобто створення і підтримка відповідних інженерно–технічних потужностей та інформаційної організації, що відповідають реальним і потенційним загрозам, а також демографічному й економічному становищу країни. За своєю загальною спрямованістю загрози інформаційній безпеці України можна поділити на такі види:

- загрози конституційним правам і свободам людини і громадянина у сфері духовного життя й інформаційної діяльності, індивідуальній, груповій і суспільній свідомості, духовному відродженню України;
- загрози інформаційному забезпеченню державної політики України;
- загрози розвиткові вітчизняної індустрії інформації, включаючи індустрію засобів інформатизації, телекомунікації і зв’язку;
- загрози безпеці інформаційно–телекомунікаційних систем на території України, як діючих, так і тих, що створюються [3, с. 24].

Загальним джерелом зовнішніх загроз інформаційній безпеці особистості є та частина інформаційного середовища суспільства, яка через різні причини неадекватно відображає дійсність. Тобто інформація, що вводить людей в оману, не дає

можливості адекватно сприймати своє оточення і себе. Внутрішні джерела загроз інформаційній безпеці особистості закладені в самій біосоціальной природі психіки людини, в особливостях її формування та функціонування, в індивідуально–особистісних характеристиках індивіда, механізмах сприйняття та переробки інформації. З огляду на ці особливості, люди відрізняються мірою схильності до різних інформаційних впливів, можливостями аналізу та оцінки інформації, що надходить тощо [1].

Аналіз теоретико–методологічних основ явища інформаційної безпеки держави в умовах сучасного стану і перспектив розвитку української державності, а також результати історичного розвитку суспільства дають підставу зробити такі висновки:

1. Інформаційна безпека держави являє собою такий стан інститутів держави і суспільства, за якого забезпечується надійний захист національних інтересів країни і її громадян в інформаційній сфері.

2. Обов’язок забезпечення інформаційної безпеки як невід’ємної складової національної безпеки покладається на інформаційну організацію держави.

3. Інформаційна організація держави повинна бути гарантом інформаційної безпеки держави та її інститутів, суспільства і громадян, стабільності політичного режиму в умовах процесів глобалізації, зростання загроз із боку міжнародного тероризму, ескалації діяльності екстремістських і сепаратистських рухів і організацій як усередині країни, так і за її межами.

4. Актуальним науковим і практичним завданням у сфері забезпечення інформаційної безпеки України є досягнення єдиного підходу до визначення оптимальних моделей і шляхів її забезпечення на основі виявлення найважливіших якісних і кількісних властивостей і параметрів цього явища [3, с. 25].

Відомо, що головним засобом передачі інформації є мова. Тому питання про інформаційну безпеку варто розглядати також з позиції іншомовного впливу та навіть іншомовної диверсії. Оскільки мова – не лише самоорганізована система мовних одиниць, а, образно кажучи, “національний мовний організм, що розвивається, взаємодіючи з різними сторонами життя етноспільноти” [5, с. 8], то відповідно вплив мови на соціум є настільки ж інтенсивним, як соціуму на мову. У мові як загальнолюдському суспільному явищі вбачається трихотомія: людська мова як витвір людської природи; національна мова як колективний витвір духу етносу; індивідуальне мовлення як факт породження мови кожним окремим мовцем.

У законодавстві України юристи виділяють чотири взаємовиключних етапи мовного законодавства. Основою першого є Закон УРСР “Про мови в УРСР” 1989 року. Згідно з цим законом, українська мова визначалася державною, російська мова мала статус офіційної, всі інші мови – мов національних меншин.

Другий етап базується на Конституції України, низці актів і рішення Конституційного суду України 1999 року. Відповідно до цих законодавчих актів українська мова визначається державною, російська мова має особливий статус (конкретно не визначений), всі інші мови представляються мовами національних меншин.

Третій етап спирається на Європейську хартію регіональних мов і мов національних меншин, Закон України “Про судочинство, судоустрій і статус суддів” 2010 року, та рішення Конституційного суду України “Про статус суддів” 2012 року. Дані документи встановлюють, що українська мова є виключно державною, але 13 мов є регіональними в Україні і можуть використовуватися у всіх сферах суспільного життя, в залежності від доцільності. Тобто, фактично мають статус офіційної мови в цих регіонах. Разом із тим законодавством не встановлений поріг цієї доцільності, що створює зону для подальших спекуляцій [6, с. 144].

Четвертий етап розпочався з 3 липня 2012 року, коли Верховна Рада України прийняла закон “Про засади державної мовної політики”. Це рішення викликало хвилю протестів по всій Україні з причини того, що закон дозволяє використовувати російську мову в офіційному діловодстві в регіонах, в яких не менше 10% жителів говорять цією мовою. Хоча законом збережено конституційний державний статус української мови (пункт 1 статті 6 встановлює, що державною мовою України є українська мова), але при цьому, на території України гарантується й вільне використання регіональних мов. Під час прийняття закону у Парламенті та суспільстві розгорілися гострі дискусії, які після внесення змін і набуття чинності закону з 13 серпня не вщухають й досі. Головним приводом для дискусій став статус російської мови як загрози з її боку до розвитку української. З прийняттям Закону України “Про засади мовної політики” вкотре набуло актуальності питання впливу на національну самосвідомість українського народу, втрати його національної самобутності, втрати однієї з найістотніших ознак нації щодо відродження та подальшого розвитку української мови. Закон дозволяє кожному регіону країни, де як мінімум 10% населення іншого етносу користуватися не тільки державною, але й своєю рідною (регіональною) мовою в навчанні, діловодстві і під час звернень до держорганів. Юридично закон дає право 18 мовам, якими в Україні говорять національні меншини, отримати статус регіональних. А на практиці у 13 областях країни – на сході і півдні – регіонально стає російська, в Криму до подібного статусу мають шанс піднятися російська та кримськотатарська, на Закарпатті – угорська, а в Чернівецькій області – румунська [6, с. 146].

Автори закону вважають, що серед сфер, де регіональні мови після прийняття законопроекту будуть застосовуватися паралельно з українською – освіта, судочинство, органи влади, ЗМІ, дубляж фільмів. При цьому мова навчання дітей буде визначатися за заявами батьків. “Державні і комунальні навчальні заклади у встановленому порядку створюють окремі класи, групи, в яких навчання ведеться іншою мовою, ніж у навчальному закладі в цілому, за наявності достатньої кількості відповідних заяв про мову навчання”, – йдеться у пояснювальній записці авторів законопроекту.

Верховна Рада України розділилася у своїх оцінках зазначеного закону на стадії обговорювання, що викликало запеклі дискусії та, навіть, бійки. Якщо підсумувати аргументи “за” та “проти”, можна

вказати, що в Партії регіонів одностайно наголошують, що мовний законопроект ніяким чином не зашкодить розвитку української мови, а лише сприятиме використанню регіональних мов. Автори законопроекту зазначали неодноразово, що: “Мова не йде про другу державну мову. Єдиною державною мовою є українська. Йдеться лише про захист прав людини на використання своєї рідної мови в Українській державі. А всі ці дурниці і плітки навколо закону від недолугості політиків і від печерного небажання чути про права людини” [7].

Нагальною потребою прийняття цього закону стала необхідність надання звіту в Раду Європи про виконання Європейської хартії регіональних або міноритарних мов, ратифікованої країною у 2003 році. А вже влітку 2010 року була опублікована доповідь Комітету міністрів Ради Європи з оцінки імплементації цієї Хартії в Україні. У висновку зазначеного комітету йдеться про те, що в Україні системно і масово порушується право людини на використання рідної мови. Крім того, члени Комітету міністрів Ради Європи здивовані тим, що в Україні є велика кількість носіїв російської мови, а вона має низький і невідповідний статус. Комітет ООН з прав дитини також направив в Україну доповідь, зазначивши, що в країні не забезпечено право дитини на виховання рідною мовою. Європейська комісія з протидії расизму і нетолерантності заявила, що Україна досі не забезпечила право національних меншин на вільне волевиявлення та інтегрування в політичну націю [8].

Водночас опозиція у свої твердженнях категорична – мовний законопроект призведе до зникнення української мови і зросійщення південних і східних регіонів України. “Українська мова у цьому законопроекті позбавлена будь-яких прав. Їй ніде не залишиться місця – ні в державній сфері, ні в навчанні. Це такий спосіб влади всюди ввести російську мову. Це шлях до руйнації української держави, адже регіоналізація мови загрожує цілісності держави”, – вважає депутат Павло Мовчан [7].

Народний депутат України письменник Володимир Яворівський також висловився різко негативно щодо зазначеного закону: “Йдеться приблизно про 12 регіонів, де блискавично російська мова може стати другою державною. Української там не буде, це вже цілком зрозуміло. Це замасковано нібито під те, що так можуть робити й інші мови національних меншин, наприклад, на Закарпатті – мадяри, на Буковині може бути румунська мова тощо. Та в жодній області немає іншої мови національних меншин, де вона може мати 10 відсотків, окрім російської. А російська може мати і має – це Донецьк, Луганськ, Харків, Одеса, Миколаїв і т.д. Тобто, у законопроекті є замаскована двомовність, а інші мови повністю усуваються, тому що 10 відсотків вони ніколи не наберуть” [9].

10 січня 2013 року В. Яворівський та ще декілька депутатів зареєстрували новий законопроект, що має змінити існуючий закон. Головне в ньому це те, що українська мова посідає абсолютно визначене чітке місце у мовному середовищі України як єдина державна, яка захищається і охороняється державою. Як зазначають автори цього законопроекту, йдеться не тільки про декларації щодо розвитку української мови,

а про дуже конкретні механізми. Так, відповідно до законопроекту вводяться інспекція з української мови, Центр української мови, усі, хто бажає займати державні посади, повинні складати іспит з української мови. У Пояснювальній записці вказано також, що прийнятий Закон України “Про засади державної мовної політики” не відповідає європейським стандартам захисту державної мови та мов національних меншин.

Попри посилення у Законі України “Про засади державної мовної політики” на низку міжнародних актів, зокрема на Європейську Хартію регіональних або міноритарних мов (надалі Хартію), норми закону суперечать основним завданням Хартії – говориться в пояснюваній записці до законопроекту. Хартія була укладена з метою захисту та розвитку регіональних або міноритарних мов, але не прав мовних меншин. Хартія жодним чином не гарантує будь-яких індивідуальних чи колективних прав для носіїв регіональних чи міноритарних мов. Таким чином, Закон України “Про засади державної мовної політики” закріплює хибний підхід до розуміння сфери регулювання Європейської хартії регіональних або міноритарних мов. Закон України “Про засади державної мовної політики” повторює помилковість чинного Закону України “Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин”, який робить прив’язку до “мов меншин” замість надання захисту мовам, носії якою складають меншість на певній території” [10].

Взагалі автори зазначеного законопроекту вважають, що прийняття цього закону сприятиме згоді в суспільстві, утвердженню української мови як державної на всій території України у всіх публічних сферах суспільного життя, консолідації та розвитку української нації, захисту регіональних (міноритарних) мов, що опинилися під загрозою зникнення – відповідно до цілей та принципів, визначених Європейською Хартією регіональних або міноритарних мов, підтримання мовного розмаїття українського суспільства та міжкультурного діалогу [10].

Ліна Костенко з цього приводу зазначає: “Мова – це також обличчя народу, воно тяжко спотворене. У такій ситуації, в будь-якій, а в такій особливо, держава повинна мати глибоко продуману гуманітарну політику, створювати механізми ефективного вливу, координувати зусилля своїх учених і митців. Бо за таких деструкцій, у перехідний період, це життєво необхідно – накреслити шляхетні обриси своєї культури” [11, с. 95]. Наразі процес обговорення цього законопроекту ще не завершено.

Висновок. Сьогодні при виробленні пріоритетів державної мовної політики України та формуванні засад належного стану мовної захищеності як протидії іншомовному впливу слід не тільки враховувати передовий європейський досвід вирішення мовних проблем, але й забезпечити належну мовну підготовку, вивчення, крім державної і рідної, як мінімум двох іноземних мов, які в найближчій часовій перспективі будуть забезпечувати комунікації українців із світовою спільнотою. З цією метою при оновленні українського законодавства у сфері державної мовної політики необхідно враховувати не лише українські реалії, але й домінуючі фактори загальноєвропейського розвитку.

Список використаних джерел

1. Сашук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки / Г. Сашук // [Електронний документ] / Г. Сашук. – Режим доступу: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php
2. Данільян О. Г. Національна безпека України: сутність, структура та напрями реалізації / О. Г. Данільян, О. П. Дзьобань, М. І. Панов. – Х.: ФОЛІО, 2002. – 296 с.
3. Морозов О. Л. Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності / О. Л. Морозов // Віче. – 2007. – Т.1. – №12. – С. 23–25.
4. Ліпкан В. А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко, В. М. Желіховський: Навч. посібник. – К.: КНТ, 2006. – 280 с.
5. Жайворонок В. Українська етнологістика. Нариси / В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2007. – 262 с.
6. Тетерич О. М. Етнопсихологія українців: мовний аспект / О. М. Тетерич // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2012. – №51. – С. 142–149.
7. Куришко Д. Пристрасті навколо закону про мови: чи є загроза українській мові / Д. Куришко // [Електронний документ] Новини 24.05.012. – Режим доступу: news.tochka.net/
8. Вадим Колесніченко: “Насильно мову ніхто любити не змусить”: виступ В. Колесніченка на засіданні Медіа-клубу “На власний погляд” / [Електронний документ] Донецчина: Громадсько-політична обласна газета. – Режим доступу: <http://donetshina.ucoz.org/>
9. Володимир Яворівський: “Чим небезпечний законопроект про двомовність? Новий законопроект Ківалова-Колесніченка “Про засади мовної політики в Україні” трішки замаскували”: Інтерв’ю інтернет-виданню Газета // [Електронний документ] – Режим доступу: <http://gazeta.ua/discuss/11/chim-nebezpechnij-zakonoproekt-pro-dvomovnist>
10. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні” 1233 від 10.01.2013 // [Електронний документ] Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45410
11. Костриця Н. М. Мова – універсальний феномен буття і свідомості української нації / Н. М. Костриця // Вісн. Черкаського нац. ун-ту ім. Б. Хмельницького. – Сер.: Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 203. – Ч. 1. – С. 94–98.

References

1. Sashuk G. Informacijna bezpeka v systemi zabezpechennja nacional'noi' bezpeky / G. Sashuk // [Elektronnyj dokument] / G. Kashuk. – Rezhym dostupu: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php
2. Danil'jan O. G. Nacional'na bezpeka Ukrai'ny: sutnist', struktura ta naprjamky realizacii' / O. G. Danil'jan, O. P. Dz'oban', M. I. Panov. – H.: FOLIO, 2002. – 296 s.
3. Morozov O. L. Informacijna bezpeka v umovah suchasnogo stanu i perspektiv rozvytku derzhavnosti / O. L. Morozov // Viche. – 2007. – T.1. – №12. – S. 23–25.
4. Lipkan V. A. Informacijna bezpeka Ukrai'ny v umovah jevrointegracii' / V. A. Lipkan, Ju. Je. Maksymenko, V. M. Zhelihovskij: Navch. posibnyk. – K.: KNT, 2006. – 280 s.
5. Zhajvoronok V. Ukrai'ns'ka etnolingvistyka. Narysy / V. Zhajvoronok. – K.: Dovira, 2007. – 262 s.
6. Teterych O. M. Etnopsychologija ukrai'nciv: movnyj aspekt / O. M. Teterych // Gumanitarnyj visnyk ZDIA. – 2012. – №51. – S. 142–149.
7. Kuryshko D. Prystrasti navkolo zakonu pro movy: chy je zagroza ukrai'ns'kij movi / D. Kuryshko // [Elektronnyj dokument] Novyny 24.05.012. – Rezhym dostupu: news.tochka.net/
8. Vadym Kolesnichenko: “Nasyl'no movu nihto ljubyty ne zmusyt”: vystup V. Kolesnychenka na zasidanni Media-klubu “Na vlasnyj pogljad” / [Elektronnyj dokument] Donechчина: Gromads'ko-politychna oblasna gazeta. – Rezhym dostupu: <http://donetshina.ucoz.org/>
9. Volodymyr Javoriv's'kyj: “Chym nebezpechnyj zakonoproekt pro dvomovnist'”? Novyj zakonoproekt Kivalova-Kolesnichenka “Pro zasady movnoi' polityky v Ukrai'ni” trohy zamaskuvaly”: Interv'ju internet-vydannju Gazeta // [Elektronnyj dokument] – Rezhym dostupu: <http://gazeta.ua/discuss/11/chim-nebezpechnij-zakonoproekt-pro-dvomovnist>
10. Pojasnjuval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrai'ny “Pro

funkcionuvannya ukrai'ns'koi' movy jak derzhavnoi' ta porjadok zastosuvannya inshy mov v Ukraini" 1233 vid 10.01.2013 // [Elektronnyy dokument] Verhovna Rada Ukrainy: oficijnyy veb-portal. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45410

11. Kostrycja N. M. Mova – universal'nyj fenomen buttja i svidomosti ukrai'ns'koi' nacii' / N. M. Kostrycja // Visn. Cherkas'kogo nac. un-tu im. B. Hmel'nyč'kogo. – Ser.: Pedagogichni nauky. – 2011. – Vyp.203. – Ch.1. – S. 94–98.

Otreshko V. S., candidate of pedagogical sciences, associate professor, doctoral, National pedagogical university the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Information security in the context of the creation of linguistic priorities of the Ukrainian state

In the article the question of informative safety is examined in the context of making of priorities of public language policy of Ukraine.

Keywords: informative safety, language, language policy, creation of the state.

Отрешко В. С., кандидат педагогических наук, доцент, докторант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Информационная безопасность в контексте языковых приоритетов создания украинского государства

Рассматривается вопрос информационной безопасности в контексте выработки приоритетов государственной языковой политики Украины.

Ключевые слова: информационная безопасность, язык, языковая политика, создание государства.

* * *

УДК 130.2:007:304:070

Коханевич О. В.

аспірантка кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності, Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки (Україна, Луцьк), oksana.kokhanievich@mail.ru

Видовище у сучасному телевізійному просторі: ФІЛОСОФСЬКО–АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена філософсько–антропологічному аналізу видовища в сучасному телевізійному просторі крізь призму феноменологічного та ігрового підходів. У даній статті на основі феноменологічного підходу до осмислення часу як основного виміру людської екзистенції, розробленого Е. Гуссерлем та М. Гайдеггером, розкривається буттєвий аспект візуального сприйняття та здійснюється розгляд видовища як особливого способу переживання світу глядачем. Спираючись на феноменологію сприйняття, розроблену М. Мерло-Понті, який розглядав людську тілесність як онтологічну основу бачення та входження в світ, досліджується дієвість “зримої” причетності глядачі до екранного видовища, зокрема, як його тілесного продовження. Репрезентативна сутність сучасних телевізійних видовищ розглядається в контексті концепту “спектаклю” Гі Дебора в якості феномену, який виступає не тільки потужним засобом уніфікації, але й перетворює саме людське життя на “видовищну репрезентацію”. Телевидовище концептуалізується як сфера гри, в якій людина звільняється від тенет буденності, від однозначності й одномірності світосприйняття.

Ключові слова: сприйняття, переживання, телевидовище, гра, спектакль, видимість, репрезентація.

Межа ХХ століття, яка характеризується як “століття видовищ”, “повстання мас” зумовила прихід на історичну арену нового презентанта культури – людини маси, головними особливостями якої виступають прагнення до афектів, буденність життєвих позицій, конструювання власної картини світу з даних, одержаних не з безпосереднього досвіду, а опосередкованих сучасними комунікаційними системами. Здатність телевізійних видовищ органічно “писуватись” у повсякденне життя, сповнювати ефектом миттєвості конкретний образ під час його сприйняття репрезентують їх як важливу форму набуття життєвого досвіду, який, будучи не тільки умоглядним, а й емоційно пережитим, гармонічно входить до

структури світобачення й світовідчуття сучасної людини [10].

У філософсько–антропологічному аспекті проблему видовища висвітлюють у своїх роботах Г. Дебор, П. Вірільо, Ж. Делез, В. Вільчек, М. Хренов, П. Шульцман, Е. Тоффлер, Л. А. Усанова та інші. Ігровий та розважальний характер телевізійних видовищ розглядають у працях О. Косюк, А. Новікова, О. Рожок, Т. Козакова та інші. Однак досі залишається маловивченим аспект, який стосується характеру сприйняття глядачем телевізійного видовища, зокрема, його форми існування в світі, що у свою чергу визначає коло досліджуваної проблематики у даній статті.

Мета статті– дослідити антропологічно–комунікативний та феноменологічний виміри телевізійних видовищ та характер їх впливу на сучасну людину. Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**: 1) за допомогою феноменологічного підходу розкрити буттєвий аспект сприйняття та переживання глядачем телевізійного видовища; 2) проаналізувати видовище як сферу ігрового простору, його розважальний характер та психоматичний ефект; 3) дослідити вплив сучасного телевізійного видовища на сучасного глядача в контексті концепту “суспільства спектаклю” Гі Дебора.

Відомо, що людина – істота, яка спостерігає. Це яскраво помітно у грецькому варіанті назви “людина” – “άνθρωπος” – той, хто дивиться вгору. Зір і зримість, тобто вміння спостерігати, зупиняти погляд, зачаровуватися – одна із головних ознак, що відрізняє людину від інших живих істот. Лише вона здатна незацікавлено сприймати навколишню дійсність, в якій міститься елемент видовищності. Досвід сприйняття видовища виникає тоді, коли в очевидному з’являється елемент естетичного, коли видиме, доступне звичайному сприйняттю, представлене особливим чином. Водночас тотожність “видовища” і “небуденного” на прикладі сучасного телевізійного простору відсилає нас до дослідження досвіду Погляду (ключового в культурі постмодерну) – досвіду, в якому певна подія людського життя набуває ознак видовищності та сприймається за законами видовища [3].

Напрацьована феноменологією методологія сприйняття дозволяє якомога краще вивчити буттєвий аспект сприйняття глядачем телевізійного видовища. Сприйняття, що містить в собі екзистенційний зміст та репрезентує бачене, дозволяє глядачеві переживати видовищний акт, явлений в ефекті його присутності [15, с.105]. У сприйнятті світ уособлюється у фактичному існуванні того, хто сприймає таким чином, що межа між сприйняттям і буттям зникає [15, с.110]. У момент сприйняття переживання того, що сприймається, розгортається як своєрідна область, в якій людина існує чи, як каже М. Гайдеггер, розташовується. У “Пролегоменах до історії поняття часу” структури суцього він виводить із трьох феноменів: віддаленість, місцевість, орієнтація. Віддаленість покликана означати ступінь віддаленості речі від особи в її екзистенційному просторі [13]. Так, перегляд видовища телеглядачем після його “он–лайн”–трансляції дорівнює віддаленості від центру протікання “реального часу”. Оскільки справжнє теперішнє, на